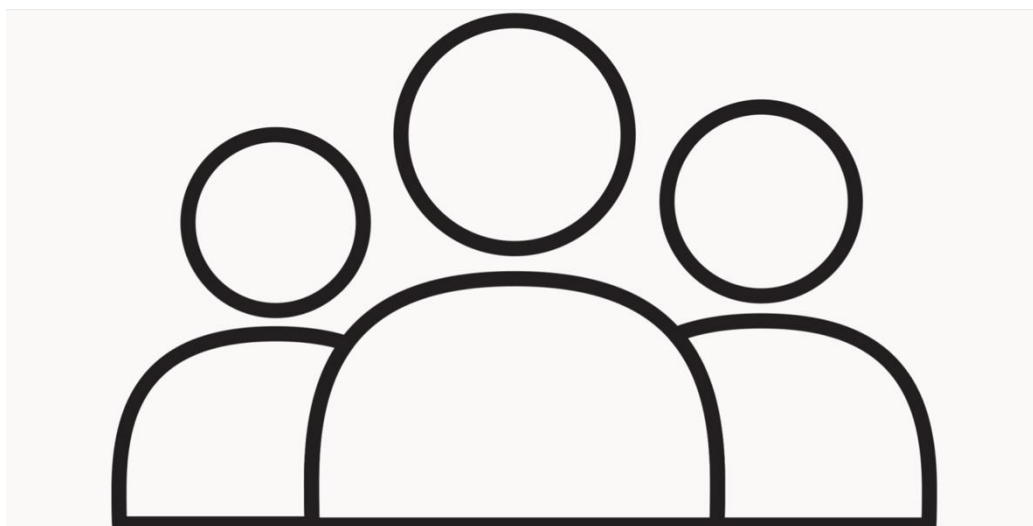

Pracovní list

Dopis stromu

Inspirace tvorbou Milana Knížíka

(pro základní, střední, vysokoškolské vzdělávání)

Dopis stromu

Inspirace tvorbou Milana Knížáka

Milan Knížák (1940) byl od 60. let minulého století průkopníkem akčních a konceptuálních tendencí v českém umění. Vzhledem ke svému zájmu o východní filozofie a jógu ve své tvorbě akcentoval také živost a aktérství mimolidských entit (stromy, kameny, vzduch). V akci *Přátelství se stromem* (1980) instruoval své berlínské přátele, aby si v blízkém lesoparku vybrali strom, přinesli mu dárek (Knížák mu oblékl košili) a poté mu poštou poslali dopis (místo adresy kreslili na obálku cestu ke stromu, pošta dopisy vracela jako nedoručitelné, Knížák však pokusy opakoval).

Úkol: Vyber si strom nebo jinou rostlinu, sedni si k ní a napiš ji krátký dopis. Zamysli se: Co bych ji mohl říci? O čem by se mnou asi chtěla mluvit?

Tematické a didaktické poznámky:

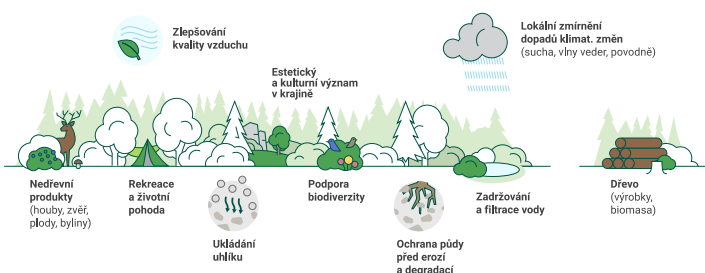
Pohled ekologický a klimatický: V souvislosti s klimatickou změnou lze vymezit dva hlavní cíle: zmírnit dopady globálního oteplování (mitigace) a přizpůsobit se změnám klimatu (adaptace). Některá opatření na ochranu klimatu jsou mitigační (obnovitelné zdroje energie), jiná adaptační (protipovodňové hráze), ale některá opatření plní oba účely (sázení stromů).

Pohled výtvarný: Tato aktivita motivuje k tomu, abychom na své okolí pohlíželi méně antropocentricky. Můžeme přemýšlet o světě jako o síti života, o svém vztahu k jednotlivým mimolidským entitám, o jejich aktérství a potřebách...

Pohled geografie: Stromy jsou pro geography pamětníky událostí minulých a v krajině mají mnoho funkcí. Mezi klíčové oblasti, které nás v souvislosti se stromy a klimatickou změnou zajímají na úrovni českého státu, je **změna druhové skladby lesů**. Člověk využívá les především jako zdroj materiálu (palivové dřevo, stavební materiál, surovina k výrobě papíru). Lesy ale, jak ukazuje grafika z [Hodnota lesa pro přírodu a společnost](#) mají mnohem více funkcí.

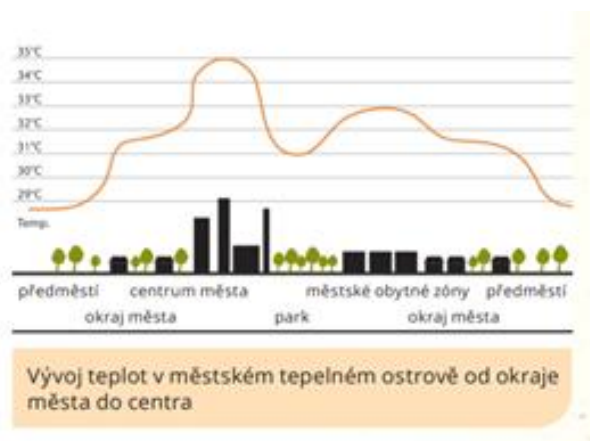
HODNOTA LESA PRO PŘÍRODU A SPOLEČNOST

Les je pro člověka a život na Zemi důležitý z mnoha důvodů. Ekonomicky jej ale zatím umíme ocenit pouze jako zdroj dřeva. Tomu pak často odpovídá i způsob hospodaření.

VERZE 2023/24-14 | LUTENSE CC BY 4.0
více info na faktaoklimatu.cz/hodnotalesa

zdroj dat: vlastní analýza

V krajině Česka převažují **smrkové stejnověkové monokultury**, které nejsou schopné čelit škůdcům. Tyto lesy napadené kůrovcem jsou v dnešní době káceny a na jejich místě se objevuje **holoseč**.

Národní akční plán adaptace na změnu klimatu podporuje přirozenou obnovu lesa a dodržování tzv. doporučené skladby lesa. Doporučujeme výukové video, ve kterém je vysvětleno, jak holoseče ovlivňují degradaci lesní půdy: [Holoseče a degradace půdy - ČT edu](#), nebo výukovou lekci **Lesní žal** z webu ucimoklimatu.cz

V souvislosti s klimatickou změnou nás zajímá také **funkce stromů ve městech**. V horkých letních dnech jsou parky a místa pod stromy jedinými stinnými částmi města, kde je přijatelná teplota. Stromy zde fungují jako **přirozená klimatizace**. Odparem vody z listů dokáže strom ochlazovat vzduch, podobně jako klimatizace.

V celosvětovém měřítku je nejvíce diskutovaným problémem rozsáhlé **kácení tropického deštního lesa v Amazonii**. K této problematice doporučujeme skvělý článek na webu aktuálně.cz: [Ze zelené se stává hnědá. Nahlédněte do útrob Amazonie, prales je blízko zlomu](#)

Stromy ale nejsou jen lesy. Jsou to také **aleje podél cest**, které z krajiny mizí. Více k tématu alejí a jejich kácení či výsadbě najdete na webu <https://aleje.org/>.

Geograf proto doporučuje: vysazovat druhově pestré lesy odpovídající aktuálním klimatickým podmínkám Česka a podporovat výsadbu zeleně ve městech a podél cest.

Z hlediska mezinárodních úmluv: Přes 140 států světa se na klimatické konferenci COP26 (Conference Of Parties) v roce 2021 v Glasgow dohodlo, že do roku 2030 zastaví odlesňování. Proti nadměrnému kácení stromů bojuje také Evropská unie, která se chystá mimo jiné omezit dovoz produktů, jejichž výroba je spojena s odlesňováním. Více ve zpravodajství a infografice [Mizející lesy zde](#):

Tip občanské výchovy: povídka **Roald Dahl, The Sound Machine**:

<https://www.youtube.com/watch?v=tfCQScrlHQQ> A kniha pro děti: **Petr Wohlleben, Slyšíš, jak stromy mluví?**